

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 80— Cor.
Pe jumătate an . . . 40—
Pe 3 luni . . . 20—
Pe o lună . . . 7—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 100 franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 760.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zriștei Nr. 1 a.

INSERȚIUNILE
se primesc la administrația.
Mulțumite publice și Lo
deschis costă șirul 1 Gor.
Manuscrisurile nu se in-
napolază.

ROMÂNUL

24 Ianuarie 1859.

Zi mare și de o însemnătate tainică în viața neamului românesc. An de an s'a serbat aniversarea ei ca una ce purta în sine taina mare a unității neamului românesc de pretutindeni.

În 24 Ianuarie 1859 cele două țări române: Moldova lui Ștefan cel Mare și Muntenia lui Mircea cel Mare — despărțite până aci prin vitregimea vremurilor și micșorimea de suflet a oamenilor — se unesc într-o singură țară. Urmașii birurilor dela Rovine și vitejilor dela Răsboieni și dela Călugăreni — au hotărât în această zi să-și întindă mâna frățească și nedespărțită să le fie de acum viața.

În fața voinței hotărâte și a instinctului de viață a neamului, Miloovul — care veacuri de-a rândul a despărțit două țări surori — a încetat de a mai fi hotar, înlăturându-se astfel o veche anomalie.

Principatele române — dela întemeierea lor, care se pierde în negura veacurilor — au trăit o viață izolată, uneori chiar dușmănindu-se între olaltă. Fără prieteni și fără să cunoască avantajile ce ar rezida în unirea forțelor, fiecare țară, deosebi, a făcut din piepturile oștenilor săi zid de apărare împotriva dușmanilor creștinătății și în aceeași vreme a trebuit să se apere și în contra vecinilor lacomi, cari pândeau să taie fâșii adânci din pământul strămoșesc. Sub stăpânirea Turcilor, cari le trimeteau pe cap toate veniturile și despoiau țara fără milă, în mijlocul vecinilor răi și pe urma experiențelor de veacuri îndelungate — a trebuit să se întărească convingerea, că ajutorul poate să vină numai dela frați, prin strângerea rândurilor.

Veacul al 19-lea se caracterizează în istoria principatelor prin dorul de libertate și neatârnamare. Zi cu zi se întărește tot mai mult dorința de a se uni principatele într-o singură țară, sub un domn din casă domnitoare din apus, care să pună capăt schimbărilor dese ale Domnilor și vânătoarei după domnie, ce aducea stricăciunea țării. Și ideea odată sămănată a prins rădăcini.

Cea dintâi încercare de unire se face la anul 1834, când lordache Catargiu face propunerea de unire sub un principe străin. Anul 1848 încă aduce mare fierbere în dorința de unire. Dar primul început serios al unirii principatelor se face după războiul din Crimeea. În congresul de pace din Paris (1856) a fost vorba și de unirea țărilor române și cauza aceasta a fost îmbrățișată cu toată căldura din partea împăratului Napoleon al III-lea care voia să pună o stavilă amestecului neconținut al Rușilor. Acum s'a văzut, cât de mulți sunt dușmanii Românilor. Rusia, Turcia și Austria — temându-se că perde prada sigură — cere, ca întâi să fie întrebați locuitorii, crezând că în felul acesta pe cale subversivă va împedeca unirea principatelor. Dar' în ciuda tuturor sforțărilor Austriei și Turciei, Divanul adhoc al Moldovei cere în 7 Octombrie 1857, unirea Moldovei cu Mun-

tenia sub un principe străin. După două zile cu aceeași dorință vine și Muntenia.

Ca răspuns la dorința de unire, puterile mari se întrunesc la Paris, unde se încheie o convenție (7 August 1858), care recunoaște numai o jumătate de unire, o unire a principatelor numai pe tărâmul cultural și legislativ. Moldova și Muntenia aveau să rămână și mai departe despărțite, sub doi domni. Dar înțelepciunea și patriotismul Românilor au aflat calea, cum să treacă peste socoteala puterilor binevoitoare. Aleg un singur Domn. Moldovenii aleg domn pe colonelul Alexandru Cuza și același lucru fac și Muntenii.

Austria și Turcia au protestat împotriva alegerii lui Cuza, dar protestul lor s'a isbit de voința lui Napoleon, care era un apărător al drepturilor noastre. La 1861 se contopiră și ocârmuirile țărilor, realizându-se de fapt unirea într'un singur stat.

Dar prefacerile repezi au adus și tulburări și la 1866 Domnul Cuza trebuie să abdice. Pe un moment se părea că totul se va prăbuși, însă primejdia mare înaltă un om hotărât, pe Ioan Brătianu, care ia în mână îndrumarea lucrurilor.

Consolidarea României cerea chemarea unui prinț strein, care să întemeieze o dinastie ereditară, ca să scape odată țara de mulțimea peșitorilor la scaunul de domnitor. A fost chemat la tron principele Carol de Hohenzollern din distinsa familie Hohenzollern Sigmaringen.

Lucrurile ajunse odată în ogașul lor bun, începe opera de consolidare, îndrumată de mână energică a unui domnitor înțelept. Și roadele unirii încep a se arăta în timpul cel mai scurt. Poporul românesc e chemat să dea dovezi de puterea sa în marea încercare dela Plevna. Răzimată pe puterile sale, sub conducerea marelui său căpitan, România își eluptă cu arma neatârnamarea de Turcia, iar în 10 Maiu 1881 se face încoronarea celui dintâi rege român cu o coroană de oțel făurită dintr'un tun luat la Plevna.

Și de-atunci — mulțumită unirii — se realizează progrese mari pe toate terenele și în măsura avântului luat se întărește tot mai mult ideea unității naționale a tuturor Românilor.

La 1859 s'a realizat unirea principatelor române, dar din frăția aceasta lipsiau încă locuri scumpe sufletului românesc. Lipsia Bucovina, care a fost smulsă dela sânul Moldovei prin viclenia Austriei. Cel mai sfânt pământ, în care odihnește domnul cel mai bun al Moldovei, Ștefan cel Mare, era sub stăpânire streină. Sub jug strein zăcea și Basarabia sfâșiată fărămîta de Muscal. Desrobirea și-o așteptau și frații din Ardeal, Bănat și părțile ungurești. Și câtă vreme se auziau șoaptele de chemare ale fraților înstreinați, unirea dela 1859 avea să fie numai o înainte-prăznuire, o prevestire a praznicului mare al unității tuturor Românilor.

Și cine-ar fi gândit în 1859, că praznicul acesta este atât de apropiat. Pentru unirea

principatelor au trebuit să treacă veacuri îndelungate, și, pusă fiind temelia unirii, la 59 de ani urmează unirea deplină națională a neamului nostru. Dreptatea de care am însetoșat atât de mult a venit, astăzi frații de fapt sunt la un loc pe urma jertfelor mari de sânge ale fraților din vechiul regat și a hotărîrii nestrămutate a celor ce înstreinați își petreceau zilele.

Unirea națională deplină s'a făcut, pentru că sufletește eram pregătiți pentru ea. Asuprurile și jugul celor de alt neam ne-au întărit voința ca să rupem lanțurile cari ne țineau legați trupește și sufletește. Și cât de frumos s'a manifestat sufletul românesc! Primul pas îl face Basarabia la 27 Martie 1918, îi urmează Bucovina, pământul sfânt al neamului, la 15 Noemvrie 1918, iar în 18 Noemvrie 1918 își spune cuvântul hotărât, Ardeahul, Banatul și părțile românești din Ungaria. Prin manifestarea aceasta unanimă unitatea națională a tuturor Românilor, de drept, e realizată, așteptăm numai ca hotarele neamului românesc întregit să fie consfințite și din partea aliaților, alături de cari România a adus prinosul ei de jertfă, nespus de mare jertfă, pentru biruința dreptății și civilizației.

Anul 1919, în care serbăm a 60-a aniversare a unirii principatelor, credem să fie și anul, în care vom avea fericirea să serbăm și praznicul mare al unității naționale a tuturor Românilor. Aceasta va fi serbătoarea mare, care va da odihnă deplină mărețelor umbre ale trecutului. Ștefan cel Mare va putea odihni de acum, căci pământul sfânt e eliberat; Mihai Viteazul va avea fericirea, să vadă realizată pe veci întregirea neamului vis, care pe o clipă se realizase prin sabia fulgerătoare a marelui Viteaz. (L. I.)

Evenimentele zilei.

Unirea principatelor.

În nici un fel de împrejurări Europa n'ar fi îngăduit nici unuia dintre vecinii nemulțumiți, Turciei tot așa de puțin ca și Austriei, să intre în Principate pentru a arunca înapoi cu sila pe Români din poziția câștigată prin alegerea îndoită din Ianuar. Turcia se mulțame cu acele protestări care multă vreme au fost ocupația favorită a diplomației sale. Puterile prietene înțelegeau însă mai mult să-i afirme drepturile în congres decât să ajute sau să îngăduie o acțiune efectivă a ei.

Dealtminteri, împrejurările europene îndrumau către un nou războiu. După Rusia trebuia să vie rândul Austriei de a primi revanșa pentru vechea înfrângere a lui Napoleon I-ii. Chestia italiană, cu mult mai însemnată decât chestia românească, nu se putea rezolva în conferințe prin note diplomatice. Franța avea nevoie de o Italie unită prin voința ei, iar această Unire a Italiei nu putea să însemne altceva decât izgonirea Austriei din provinciile pe cari aceasta nu le putea prețui în deajuns.

Astfel se trecu repede la ordinea zilei asupra împrejurărilor din Principate care nu mai ocupau rândul întâiu în atenția cercurilor politice. Evenimentului „excepțional” al alegerii lui Cuza i-se dădu și o recunoaștere „excepțională” îngăduindu-se alesului să rămâie în toată viața sa pe tronul unic, pe care i-l dăduse încrederea amânduror țerilor.

Astfel, prin noua constituție românească, bine călăuzită de oameni a căror energie era la îndemâna talentului lor, neamul nostru își dăduse singur, cu ajutorul Europei, pe care Puterile nu erau în stare a-l refuza, alcătuirea de care avea nevoie. Se pusese astfel bazele României celei noi, și această ființă politică organică trebuia să meargă de acum înainte drumurile ei. Orice încercare de a le împiedeca avea să fie zădărnice, și vecinii au simțit-o numai prea bine. Pe când marile revoluții interne, îndeplinite pașnic prin voința sigură a noului Domn, gata la orice risc al său pentru binele țării, schimbau alcătuirea socială și politică a ei, se înlăturau de pe teritoriul nostru cele din urmă rămășițe de stăpânire străină, prin secularizarea averilor mănăstirești. O serie de lovituri diplomatice, date în momentele potrivite, asigură României noua recunoaștere din partea străinătății. Pe rând Puterile ocrotitoare, ca și Turcia, o Putere suzerană mai mult de nume decât de fapt — căci independența noastră reală începe încă dela 1859, fără a fi fost stîrbită vre-odată — recunoscă desființarea capitulațiilor, unificarea desăvârșită a Terii, unirea celor două Ministerii la 1862 și crearea unei singure reședințe în București, al cărui noroc biruise vechea glorie și cultură socială a lașilor.

Cu aceasta, Unirea era îndeplinită și în ultimele forme trebuitoare, pentru ca nimeni să nu mai fie în stare a-i aduce vre-o jignire sau a-i trezi vre-o primejdie.

N. Iorga.

Conferința socialistă internațională.

Proiectul socialistilor internaționali din Berna.

Reprezentanții socialistilor ceho-slovaci Nemeč, Bechyne, dr Frank și Burian, au prezentat internaționalei după proiectul de rezoluțiune al socialistilor maghiari, următorul proiect de rezoluțiune: Conferința socialistă internațională declară, că unirea ținuturilor slovace din fostul stat cu teritoriile țării cehe, corăspunde întru toate principiilor fundamentale ale democrației și a dreptului de liberă dispunere. Conferința socialistă dorește în consecință, ca această unire să se întărească și din partea conferinței de pace din Paris. Conferința socialistă consideră de fără rost și de prisos, că în privința unirii să se țină votarea populației. Părerea socialistilor ceho-slovaci și a socialistilor maghiari concordează în privința aceea, că la republica ceho-slovacă nu pot fi alipite ținuturi curat maghiare și iarăși sub republica maghiară nu pot rămânea ținuturi cu populațiune curat slovacă. Iar în ce privește chestiunile din punctul de vedere al dezvoltării economice, deciziunea unilaterală și cu forța asupra teritoriilor excepționale trebuie înlocuită prin înțelegerea reciprocă a celor două națiuni. Dacă cele două națiuni nu și-ar putea aplana singure afacerile, atunci să se primească decisiul juriului. (A. T. U.)

O comisie anglo-franceză va constata cine a săvârșit atrocitățile în Bihor și alte părți.

Ententa a trimis în Bihor o comisie anglo-franceză, ca să constate atrocitățile săvârșite. Va ieși astfel la iveală cine sunt cei ce terorizează și cari nu se sîlesc în fața nici unei sălbătăcii. Probabil comisia are misiune și pentru alte ținuturi. Rezultatul cercetărilor va fi transmis la Paris prin comenduirea franceză din Budapesta.

Un ziar maghiar scrie:

Ieri seara a sosit la gara Orăzii-Mari căpitanul englez Pomerol, însoțit deocamdată de prințul Hohenlohe referentul militar în comisia ardeleană de armistițiu și de un oficer maghiar de legătură.

O comisie maghiară, în frunte cu comisarul guvernului din Pesta Dr. Katz, s'a prezentat imediat înaintea căpitanului, să-l salute în numele orașului și al comitatului. A spus între altele, că locuitorii comitatului Bihor nu voiesc să organizeze sau să opună rezistență militară ocupației din partea armatelor ententei, — organizația se îndreaptă împotriva faptului, că pe teritoriul comitatului au invadat în loc de trupe regulate române făciunari români, cari au răsturnat cu atrocitățile lor întreagă ordinea publică. Căpitanul a răspuns, — zimbînd — că a fost trimis să cer-

ceze plîngerile reciproce și constatînd adevărul să-l descopere ententei.

Noi știm de pe acum verdictul, căci adevărul numai unul este. Și-l va fi știind și căpitanul englez, căci a zimbît înainte de-a începe răspunsul său scurt și măsurat la întortochierile comisarului guvernului maghiar în numele populației unui comitat românesc în numele căreia n'avea drept să vorbească și care nimic nu are cu organizarea rezistenței, din contră așteaptă cu nerăbdare eliberarea din teroarea în care se află.

Socialiștii Cehi la Pojon.

Instalarea noului guvern în frumosul oraș ceho-slovac Pojon se va face cu mare ceremonie. Pregătirile pentru instalare se fac cu mare zor și însuflețire. În curînd vor sosi la Pojon, îmbrăcați în pitorescul costum ceh, două mii de socoliști cehi, cari vor ridica mult epocalul eveniment al fraților cehi — una dintre cele mai grandioase sărbători naționale și politice ale noului stat ceh. Unul dintre punctele culminante ale programului îl va constitui jurămîntul ce-l va depune regimentul Nr. 72 republicii ceho-slovace. Jurămîntul va fi depus sub cutele steagurilor *Hurban* sub cari Slovacia, alături de armatele rusești, la anul 1848 au luptat contra maghiarilor.

Azi au sosit pe pămîntul slovac ministrii *Sztanek* și *Zahradnik*, *Hriber* consulul jugoslav, apoi colonelul japonez *Hirojama* și *Ioan Masaryk*, fiul presidentului, ca reprezentantul ministrului de externe și mulți reprezentanți ai consiliului național. Noi Români, cari am luat parte spirituală, la toate acțiunile poporului ceh, — ne bucurăm și acum alături de ei, de marile și istoricele evenimente ce se petrec în noua și frumoasa țară ceho-slovacă.

Alegerea unei comisii în chestia rusească.

Paris. — (Comunicat oficial). Delegația marilor puteri la conferința de pace, au ascultat în ședința de Luni după amiază expunerile lui *Venizelos* privitor la pretențiunile Greciei.

S'a hotărît apoi ca să se delege o comisie, în care fiecare mare putere va fi reprezentată prin 2 membri, și care va examina problema rusească.

Grevă contra Ceho-Slovacilor.

Maghiarii au încercat să pună piedeci în calea tuturoș statelor nouă ridicate pe ruinele vechei monarhii austro-ungare. Au început-o cu Români, au continuat-o cu Sârbii, — acum se reped din nou asupra Ceho-Slovacilor. Armele sunt tot cele vechi: sistemul preseii de bancnote, cu cari înfundă buzunarul celor calici, reclame tendentioase, aîșe mincinoase. S'a ajuns astfel din partea guvernului republican maghiar, că azi muncitorimea organizată pe bază comunistă-anarhistă apoi oficianții și muncitorimea dela căile ferate, — precum și oficianții dela poștă și telegraf, au intrat în grevă.

Bucuria guvernului revoluționar maghiar, căruia i-a succes înscenarea acestei anarhii, nu o să fie durabilă.

Ceho-Slovacia, ca și Jugoslavii și Români, sunt dușmani bolșevismului și anarhismului maghiar și rusesc, și suntem informați, că Cehii au și luat deja cele mai energice măsuri contra greviștilor. În Ceho-Slovacia, ca mâne va fi ordine desăvârșită.

Manifestație în Viena pentru unirea cu Germania.

Societatea populară național-democrată a aranjat în Viena o puternică manifestație pentru alăturarea Austriei nemțești la Germania. În sala din *Colosseu*, unde s'a ținut adunarea, n'a încăput tumultul. În adunare s'a votat un proiect de rezoluție, care cere executarea hotărârii adunării naționale provizore de-a alătura statul austro-german la Germania. Mulțimea a trecut în fața primăriei, apoi la *Ballhausplatz*, unde secretarul de stat *Bauer* a ținut manifestanților o vorbire, spunînd între altele, că dorința veche a vieții sale se apropie de împlinire: de-a vedea iarăși unită Austria-germană cu celelalte seminții germane și cu marea republică germană.

Adevărul va ieși la lumină.

Cei cari s'au tem de lumina adevărului și de sufletul de viață al dreptății s'au pus pe muncă. Fabricile de minciuni lucră cu zor. Conferința de la Paris i-a împințit la muncă în speranța că vor reuși să umbrească lumina adevărului și să împedeze dreptatea în munca de pedepsire a celor cu constituția neagră.

Din Budapesta ne sosește știrea, că *Consiliul* dirigent a luat deja măsuri ca adevărul să străbată la lumină și multele atrocități comise în teritoriile locuite de Români să fie date în publicitate, ca și străinătate să vadă starea adevărată pe cari fabricile de minciuni încearcă să le prezinte ca atrocități românești. Suntem informați că toate nelegiuirile, — restignirea oamenilor în senzul strict al cuvîntului — vor fi date la lumină, cu acte doveditoare în presa din străinătate, ridicîndu-se totodată și protestul cuvenit.

Sârbii preiau imperiul în Baranya, Somogy și Tolna.

Cu prilejul instalării lui *Boguslav Pandurovici* de prefect al comitatului *Baranya*, acesta a declarat, că Sârbii vor lua în curînd imperiul asupra părților ocupate de ei în comitatele din sus de râul *Drava*, *Baranya*, *Somogy* și *Tolna*.

Raporturi încordate între guvernul Jugoslav și Sloveni.

Viena. — Intre guvernul central jugoslav și între Sloveni s'au ivit complicații serioase, pentru că Slovenii nu sunt mulțumiți cu numărul mandatelor ce li s'au rezervat în consiliul statului jugoslav. Reclamarea lor în direcția aceasta a fost respinsă de guvern.

Conflict între guvernul Slovenilor și cel din Graz.

Laibach. — Guvernul Slovenilor a dat ultimul guvernului din *Graz*, care a internat nouă Sloveni originari din *Graz*, oprindu-le și întrebunțarea telefonului. Pretinde revocarea măsurilor luate, căci în caz contrar vor proceda la fel față de Germanii din *Laibach*. Biroul de externe austro-german a avizat telegrafice guvernul slovean, că va sista confiscările efectuate în *Graz*, dacă în aceeași vreme și guvernul din *Laibach* va revoca măsurile luate în contra Germanilor din teritoriile controversate.

Situația politică în Anglia.

În Anglia totdeauna și înainte de război au fost mari mișcări muncitorești — contra capitaliștilor. În timpul mai nou, aceste mișcări, lupte dintre muncitorimea prea pretensivă și capitaliști, au luat, după o odihnă de 3 ani de zile, din nou proporțiile luptelor purtate încă în timpul păcii. Sunt lucruri naturale și pentru situația internă economică a Angliei salutare. Daș cei cari ar dori să pescuiescă în apă tulbure și să vadă răsturnată întreagă ordinea mondială, — fac dintr'un tîntar armăsar. Guvernul democratic englez, poartă în inimă nu interesele capitaliștilor nici numai ale muncitorimii — ci adevăratele interese ale Angliei, ale lumii. Ca semn eclatant, al acestui fapt putem aminti reîntoarcerea subită a lui *Lloyd George* la *Londra*, fiindcă guvernul englez, se silește totdeauna să stea în atingere nemijlocită cu muncitorimea engleză, care e artera mare a imperiului englez.

Ziarele maghiare cearcă să afle cauza neînțelegerii dintre muncitori și capitaliști în agitațiunile secrete ale bolșevicilor din Rusia și ale grupelor anarhice germane *Spartacus* — cari ar fi invadat *Englita*. Poziția lui *Lloyd George*, fiul muncitorimii, e mai solidă decât oricînd. Dar ziarele maghiare au o conduită, pe care o înțelegem foarte bine. Intenția lor nu este să caute să vadă lucrurile în lumina adevărului, ci să prezinte cetitorilor totul în lumină falsă, demnă de principiile anarhiei universale.

Grecia cere Constantinopolul.

Paris. — *Venizelos* a declarat redactorului *Le Petit Parisien*, că Constantinopolul trebuie să fie dat Greciei și din motivul că Turcii nu știu să se stăpîni peste un popor care nu aparține rasei lor.

In zorii mântuirii.

... Lumina școlilor, cuvântul neadormiților apostoli, cântările poetilor, toate pregăteau sărbătoarea Deșteptării noastre.

Dorul de libertate și de neatarnare făcea un suflet nou din sufletele tuturoră. Unirea Principatelor într-o singură țară, sub un singur Domn, ales dintr-o viață domnitoare în Apus, întemeietor unei dinastii neclintite, care să aducă liniște, îndreptare și statornicie mult încercatei noastre vieți, era acum un gând lămurit în mintea Românilor, un gând ce-și avea prorocii și ostașii lui, din ce în ce mai mulți, din ce în ce mai hotărâți și mai puternici. De biruința aceluia gând s'au temut și Turcii, s'au temut și Rușii, zoriți mereu să-și lărgească împărăția spre Balcani, — s'a temut și Austria care, printre sfărâmurile de popoare ce-o alcătuiesc, ține și o bună parte din neamul Românesc sub coroana ei. S'au temut de biruința aceluia gând, și ce n'ar fi dat, și ce n'au făcut ca s'o împiedece! Dar ea pornește — și nici o putere omenească nu mai era în stare să-i pue stavilă. Cei din urmă Domni, prin cari mai încearcă să ne dezbină pentru a ne stăpâni, cei din urmă Gospodari numiți de „Poarta suzerană” și de „Rusia protectoare”, după năbușirea în sânge a revoluției dela 48, sunt: *Barbu Știrbei, fratele fostului Domn Bibescu, în Muntenia, și Grigore Ghica în Moldova.*

Amândoi se dovedesc tot așa de buni patrioți și destoinici Gospodari, ca și înaintașii lor; așa că nici din aceștia nu-și pot face coadă poporului, care le trebuia. Și Dușmanii încep să vadă că dincolo de Gospodarii, pe cari-i pândesc și-i surpă prin consuli lor, se rădică, strălucitori și neunjurați de oști ce nu se mai pot birui, marii Voievozi ai cugetării românești... Sunt întemeietorii școlilor, sunt cântăreții durerilor și speranțelor noastre, sunt *vestitorii și pregătitorii mântuirii noastre*. Ei se numesc *Gheorghe Lazăr, Asachi și Eliade, — Bălcescu și Alexandri, Negri, Cogălniceanu și Ion Brătianu...* Iamara sufletului românesc, viteji pe cari moartea nu-i atinge.

O vijelie năprasnică mai trece peste lume, și cerul începe să se lumineze. — E primăvara anului 1856. Popoarele sunt ostenite de crâncenul războiu al Crimeei. În capitala Franței se desbat asezările păcii, pe care toți o doresc. E vorba de libera plutire a tuturor corăbiilor de noar pe Marea Neagră, de Gurile Dunării, de soarta creștinilor din Peninsula Balcanică și, pentru întâia oară într'un sîat European, *e vorba de uni-*

rea Principatelor Române. Franța ne apără, cu pe o bucătică din sufletul ei svărlită departe, și îngădita de dușmani; dar cei cari ne pasc, vecinii, văd paguba lor în întărirea noastră. Neputându-se ajunge la o înțelegere, se hotărăște a se asculta și glasul țărilor asupra întocmirii și scartei ce vor să-și croiască. Solii celor șapte puteri*) vin la București să privegheze de aproape cinstita alcătuire a Sfatului.

Turcia și Austria luptă pe față împotriva unirii. Imputerniciții lor fac nelegiuri pentru a împiedeca rostirea liberă a obștei. Dar dreptatea birue, și în ziua de 7 Octomvrie 1857 „*Divanul ad-hoc*” al Moldovei, lămurește ca cele mai de căpetenie dorinți ale țării, următoarele „*patru puncte*”:

1. Autonomia țării și respectarea drepturilor, legilor și pământului ei.

2. Unirea Moldovei cu Muntenia într'un singur stat, sub numele de România.

3. Prinț străin, cu moștenirea tronului, ales dintr'o dinastie domnitoare în Europa.

4. Guvern constituțional, cu o adunare obștească, în care toate stările și treptele țării să fie reprezentate.

Peste două zile Divanul ad-hoc din Muntenia vota, într'un singur glas, aceleași dorinți: Țăranii sunt chemați să-și spuie și ei păsul lor, și în a 27-a ședință (din 16 Decemvrie) a Divanului din Iași, o solie aduce tânguirea și dorințele poporului, așternute, limpede și curat, în frumosul graiu bătrânesc al celor ce n'au vorbit niciodată altă limbă decât aceea a neamului lor: „că noi, se jăluiesc țărani, biruri grele pe cap am plătit; oameni de oaste numai noi am dat; ispravnici, judecători, privighetori și jandarmi numai noi am finut; drumuri, poduri și șosele numai noi am lucrat; belicuri, podvezi și havalele numai noi am făcut; ...clacă de voe și fără de voe numai noi am dat; la Jidovul orândar ca să ne sugă toată vloga numai noi am fost vânduți; băutura scumpă și otrăvită numai noi am băut; pâne neagră și amară, udată cu lacrimi numai noi am mâncat; bătăli și răsmerițe când au fost, tot greul numai noi l'am dus; oști când au venit noi le-am hrănit, noi le-am slujit, noi le-am purtat; că cel cu putere țara își părăsia, peste hotară trecea; nevoia și greutatea o duceau cei ce rămăneau la vatra lor. Țara aceasta nici băi, nici măestrii, nici meșteșuguri multe ca alte țări

*) Austria, Franța, Prusia, Marea Britanie (Anglia), Rusia, Sardinia și Turcia.

nu are; toată imbelșugarea brațele și sapele noastre o duc. *Cătă-i Dunărea de mare și de largă curge râul sudorilor noastre*, se duce peste mări și peste hotar, acolo se preface în râuri de aur și de argint și curg iarăși înapoi de se revărsă în țara noastră; iar noi dela ele nici că ne îndulcim... Voim să scăpăm, să ne răscumpărăm de robia în care suntem; voim să ne răscumpărăm, să nu mai fim a nimănui, să fim numai ai țării și să avem și noi o țară: am ingenunchiat, am îmbrâncit cu toții; cum suntem nu o mai putem duce îndelung. Nu voim să jignim drepturile nimărui dar nici al nostru să nu se întunece”.

Erau dureri adunate de veacuri, în vorbele acestea. Pentru întâia oară le spunea lumii cel ce nu se jăluise decât codrului; o doină e întreagă tânguirea aceasta, doină ce-a picat din sufletul poporului român cum pică lacrima din ochi.

Se strâng iar la Paris delegații celor șapte puteri, și după multe debateri, se încheie în ziua de 7 August 1858 acea „*Convenție*” îngăimată, prin care se incurvițează deabia o „*jumătate de unire*” celor ce erau însetați de o unire și mai mare, decât cea pe care-o cereau. Eș hotăra ca cele două țări, îngădite sub numele de „*Principatele-Unite Moldavia și Valahia*” să-și aibă fiecare Domnul, cărmuirea și adunarea ei deosebită, și nuni pentru legile și întocmirile de „*interes comun*” să stea o Comisie centrală la Focșani, alcătuită din Moldoveni și Munteni. Înțelepciunea și patriotismul Românilor smulg biruința întreagă.

La 5 Ianuarie 1859 Moldova, prin glasul Adunării ei, își alege Domn pe Colonelul Alexandru Cuza, care, în ziua de 24 Ianuarie e ales și de Adunarea din București Domn al Munteniei.

La una ca asta nu se gândise nimeni dintre cei cari-și închipuiau că ne-au înfășurat ca pe un prunc în fășile Convenției dela Paris. Protestările Turciei și Austriei întâlnesc de astădată în Napoleon al III-lea un hotărât apărător al drepturilor noastre, iar în fruntașii poporului român o țarie de voință și de luptă, peste care nu se mai poate trece. Puterile sfârșesc prin a incurvițează *Unirea Principatelor sub Cuza, dar numai cât va trăi el*. În ziua de 24 Ianuarie 1862 se deschide în București, în capitala fericită, cea dintâi Adunare a României — și marile prefaceri ale țării, pe care Milcovul n'o mai despică în două, încep.

Averile mănăstirești, cari cu chip de danii și închinări „*Locurilor Sfinte*”, hărăziau egumenților greci a *cincea parte din pământul țării*, sunt lămurite și intrupate la bogăția Statului nostru

Foileton.

Basilica fantomă.

De Pierre Loti.

Octomvrie 1914.

Pentru ca să văd legenda și minuna noastră basilică franceză, pentruca să-i zic un ultim adio, înainte de totalul ei dezastru și sfărâmarea ei fără nădejde revenind dintr'o misiune de serviciu am făcut o tură de două ceasuri cu automobilul meu militar.

Dimineața de Octomvrie era neguroasă și rece. Ville din Champagne, singuratică și părăsitate cu frunzele imbrumate și umede de ploaie, păreau ca învelite într'o piele lucie. Am trecut printr'o păduriță, cu arma gata și pândind din ochi, în cazul vre-unei surprize. În sfârșit de departe, ne apăru în ceață, în toată mărimea, deasupra unor acoperișuri, o formă imensă: era desigur ce vroiam.

Intrarea în Reims: apărări de tot soiul, îngrămadiri de pietre, tranșee, obstacole de sârmă, sentinele, puști și baionete. Pentruca să treci, n'ajunge uniformă și aparatul militar; îți trebuie parlamentări și lozinca.

În orașul necunoscut pentru mine și mare, întreb care-i drumul ce duce la catedrală pentrucă nu se mai vede în ceață. Silueta ei, de departe domină întreg cuprinsul, ca și un castel enorm care ar stăpâni deasupra unor locuințe de pitici,

silueta ei sură și înaltă pare a se fi tuflat pentruca să s'ascundă. „*Catedrala, înj răspunde lumea, este drept înainte, ș'apoi spre stânga, și iarăși spre dreapta, ș. a.*” Și înaintez cu automobilul prin străzile pline de lume. Mulți soldați, regimente cari trec, șire de trăsuri de ambulanță; dar și mulți alți trecători, nepăsători, par'că nimic nu s'ar întâmpla; chiar și multe femei în toaletă, cu carte de rugăciuni, fiind zi de Duminecă.

La o respântie, o mulțime de lume era adunată înaintea unei case cu zidul sfâșiat deacuma. Un obus, fără nici un rost și fără scuză, căzuse tocmai atunci. O mică glumă, par'că ne-ar zice: nu uitați, suntem aici. Trecătorii se opresc un minut pentru ca să se uite la zidurile zdrobite, la urmele exploziei, ș'apoi își urmează plimbarea de Duminecă. Ni se spune, că astădată sunt femei și fețițe victimele acestei glume înecată în sânge. Ni se spune și nimeni nu-și mai bate capul, pare că aceasta ar fi cel mai firesc lucru în timpurile ce se desfășură.

Cartierul rămâne pustiu; casele se zăvoresc și-o liniște de dolii învăluiește totul. În capătul unei strade, apar porțile mari întunecate, oginele înalte admirabil ciselate și turnurile înalte. Nici un șgomot și niciăiri suflet de om în piața în care domină încă basilica-fantomă, și în care străbate un vânt rece sub un cer opac.

Ca prin minune, catedrala de Reims se mai ține încă, însă astfel de șgudultă, ruptă și sfărâmată, încât se pare că la cea mai mică scutură se surpă cu totul. Face impresia unei minuni mari, dreaptă și majestoașă, însă pe care cea mai mică

mişcare ar reduce-o la cenuse. Pământul de jur împrejur este presărat de resturi prețioase. Au ocolit-o îngrabă cu o barieră solidă de lemne, în lăuntrul căreia au îngămădit fărămiturile sfinte: fragmente din frescuri, sticle din geamuri, capete de ingeri, brațe de sfinți sau sfinte... De sus până jos, turnul stâng, a căpătat o ciudată culoare roșietică ca cea de carne fiartă, iar sfinții rămași înșiruiți pe cupolă sunt mutilați cu desăvârșire; nu mai au nici față nici degete, și în forma lor de om pe care și-au păstrat-o cu toate acestea, se aseamănă cu niște cadavre înșirate, „*le căror conture nu sunt indicate decât ca sub un lînfoliu purpuriu.*”

Am înconjurat piața fără să întâlnim pe cineva și bariera isolează fantoma aceasta fragilă și superbă încă, este închisă de toate părțile. Ce privește vechiul palat ce se ține de basilică, palatul episcopal unde regii Franței veneau odinioară să odihnească în ziua sfințirii, nu mai e decât ruină fără geamuri și acoperiș, expus și negrit de flăcări. Ce perlă fără pereche a fost biserică aceasta, mai frumoasă decât Notre-Dame din Paris, mai perfectă și mai legeră, mai înaltă chiar cu coloanele ca niște sălcii, surprinzător de ușoare și de-a putea totuși rezista. Minunea artei noastre religioase din Franța, capod'opera pe care strămoșii noștri au compus-o aici în puritatea sa mistică, înainte de-a ne fi venit din Italia sensualismul renașterii pentruca să materializeze și să strice totul. Ah, brutalitatea și imbecilitatea acestor gloanțe, lansate din plină putere împotriva ghișandelor atât de delicate, cari de veacuri se

(13 Decembrie 1863). — Se încheagă iar vechea legătură dintre țaran și moșia patriei lui, îngrădindu-l să-și aibă și el, după atâtea învățuri o bucătică de pământ și să știe că-i a lua de veci. Se iau măsuri strașnice pentru stăpânirea jafurilor și asupririlor, și pentru buna împărțire a dreptății. Se fac legi înaintea cărora toți Români sunt deopotrivă. — De astă dată cu drept cuvânt se poate spune că mâna Domnului șterge lacrimile țării. Cel mai de aproape și mai luminat sfetnic și ajutor Domnului în această uriașă muncă e Mihail Cogălniceanu, un înflăcărat iubitor, și el, a țărănimii, pe care-o apără cu toată nebiruita putere a cuvântului lui.

Dar prefacerile rezezi aduc tulburări neașteptate în viața popoarelor. În noaptea de 11 Februarie 1866 Cuza e silit să abdice și alcătuirea fragedă încă, a întocmirilor lui e în primejdie. Din vălmășagul grijiilor acelei vremi se desface un om hotărât, un viteaz al faptelor mari — Ion Brătianu. Unirea țărilor trebuia pusă pe temelia neclintită a unei dinastii: Glasul tuturor cheamă la tron pe tânărul prinț Carol de Hohenzollern din vechea și strălucita familie regească a Prusiei. În ziua de 10 Mai 1866 noul ales, care intră speranțele întregului nostru neam, depune jurământul în Adunarea țării, jurământul de Domn păzitor legilor, credinții și hotarelor țării.

După unsprezece ani, pe-o cumplită grindină de gloanțe, sub zidurile Plevnei, ostașii români vădesc Voivodului lor peste ce popor ales e chemat să domnească. Roadele atâtor veacuri de lupte și de îndurare încep să se arate. — O coroană de oțel făurită dintr'un tun al Plevnei învinse, încununază în ziua de 10 Mai 1881, fruntea celui dintâi Rege al României. Zărilor se limpezesc. — Tara lui Mircea și a lui Ștefan, nu mai atârână de nici o putere străină. Scăpată din valuri, stăpână de-acum pe destinele ei, începe o viață nouă.

(Din trecutul nostru)

A. Vlahuță.

Alexandru Ioan I. Cuza.

Cu prilejul alegerii domnitorilor, care se făcuse de Convenție, la 5 Ianuarie 1859, Români fură aduși de împrejurări mai tari decât voințele individuale, a încheia Convenția de Paris și a face un pas însemnat în realizarea ideii unirii desăvârșite, prin alegerea aceluiaș domnitor, colonelul Alexandru Cuza în ambele țări române. Alegerea se făcu întâiu în Moldova, unde desbinarea între partizanii celorlalți candidați, fostul principe al Moldovei, Mihail Sturza și fiul său Grigore Sturza, înlesni izbânda candidatului naționalist, Alexandru Cuza. În București, poporul dorind numai decât unirea și deci alegerea aceluiaș domn, din cauza așteptărei strămutării capitalei în Bu-

inălțau în aer cu toată încredere și pe cari atâtea răboaie, invazii și tulburări n'au îndrăsnit să le atingă.

Aceasta casă mare, închisă de pe piață trebuie să fie episcopia. Incepe să sun la poartă pentru ca să cer permisiunea de-a intra în catedrală. „Eminența Sa este la serviciu, mi-se spune, însă are să se reîntoarcă încurând. Dacă doriți să-l așteptați...” Și până când aștept, preotul care mă primește îmi istorisește cum a ars palatul episcopal: „Au început să stropească acoperișele cu nu știu ce fel de substanță diabolică; și în sfârșit când au lansat bombele incendiare, toate au luat foc ca paie și nu se vedeau decât flăcări verzi pretutindeni, cari ardeau sfosnind ca focul de artificii.

— Nu s'ar putea face încercarea de-a înlocui acoperișul ars al basilicii, și a acoperi în grabă boliturile, pentru că altfel acestea nu vor rezista în iarna viitoare?

— De sigur, îmi răspunse preotul, la cea dintâi ploaie de toamnă și la cei dintâi fulgi de zăpadă totul e riscat să se surpe, mai su seamă că aceste pietre calcinate și-au pierdut rezistența. N'am putea face însă nici un fel de încercare în senzul acesta, pentru că dușmanul nu ne pierde din ochi. Indată ce apare un om în turn, ploaja de obuze cade asupra catedralei. Nu, nu se poate face nimic. În voia lui Dumnezeu!”

(Sfârșitul urmează.)

curești, el sili adunarea prin amenințări, să aleagă tot pe colonelul Alexandru Cuza de domn și al Munteniei.

Românii făcuseră un pas foarte îndrăzneț, de a trece alături cu voința Europei, și de a alege un singur principe în ambele țări, în loc de doi, precum stipula Convenția de Paris. Ei însă se întemeiau pe bunăvoință a Franței care întotdeauna susținuse unirea Românilor, și acum se arăta mulțumită de modul ghibaciu cum Români; încunjuraseră dispozițiile Convenției de Paris. Austriacii, furioși pentru îndrăzneala Românilor, voiau să între cu armata în țările lor, spre a-i sili la respectarea Convenției de Paris, când tocmai Napoleon al III-lea le declară războiul pentru Italia și îi bate cumplit în mai multe lupte, precum la Magenta și la Solferino, silindu-i prin pacea dela Zürich a ceda Lombardia, Sardiniei. Austria bătută, se lapadă de ideea de a mai scoate cu puterea pe Cuza din domnia ambelor țări române. Puterile europene recunoscuseră domnia lui Cuza, pentru timpul cât va trăi el, și recomandară și Porței recunoașterea îndoitei alegeri.

Noul ales trebuia să domniască ca domn separat în Muntenia și Moldova, având în fiecare din aceste țări un ministeriu și o cameră deosebită. În 1861 Cuza merge la Constantinopol, spre a-și lua investitura. El convinge pe sultan, că unirea țărilor române ar fi spre folosul Turciei; căci Români, deși ortodocși, ar fugi de autoritatea rusească. El știe să pledeze așa de bine cauza Românilor, să sultanul îi învoeste a schimba unirea personală de până acuma într'o unire reală, conținând adevăratele ocărmiurile ambelor țări române în una singură, intrând într'una singură ambele adunări, cea moldovenească și cea muntenească, și numind un singur minister comun pentru ambele țări; strămutând în sfârșit și capitala Moldovei, dela Iași la București care deveni capitala noului sat.

În timpul domniei lui Alexandru Ion I, se mai făc, afară de acest mare act al unirii, încă alte trei care avură urmări însemnate asupra propășirii poporului român din statul nou înființat de el. În 1863 Cuza face să se declare de secularizate, adevărate luate pe sâmba statului, averile tuturor mănăstirilor din țară, atât ale celor libere cât și ale celor ce se aflau închinare mănăstirilor grecești din răsărit și ocărmiuite de călugării greci. Aceștia protestară cu cea mai mare energie la Poartă, la Rusia și la toate puterile. Guvernul lui Cuza însă dovedî tuturor că egumenii greci nu respectează niciări condițiile sub care vechii dăruitori dăduse moșiile acelor mănăstiri: că ei în loc de a face din ele niște instituții de binefacere pentru popor, întrebuintară veniturile lor numai în propriul lor folos; despoiaseră bisericile de odorele lor, spre a se îmbogăți și desființară mănăstirile ca localuri sfinte alungând din ele pe călugării români, lăsându-le numai ca niște cancelării pentru administrarea întinselor lor averi, ale cărora venituri intrau numai în mâinile Grecilor.

Toate protestările călugărilor greci, nu găsi- ra nici o ascultare, și averea cea însemnată a mănăstirilor închinare devenî proprietatea statului român. Prin această secularizare, România intră în stăpânirea unui venit anual de 20,000,000 de lei noi, cecece reprezintă un capital de 400 de milioane de lei afară de păduși care fac încă pe atâta. Secularizarea a fost adusă la îndeplinire întâiu de ministrul N. Crețulescu și sfârșită de ministrul M. Cogălniceanu.

A doua mare măsură luată de Cuza și realizată de el, prin ministrul său Mihail Cogălniceanu, fu improprietărea țăranilor.

După obiceiurile vechi, consfințite de Regulamentul organic, țăranii clăcași, urmașii țăranilor supuși (în deosebire de țăranii răzași, care aveau proprietățile lor), nu aveau pământurile lor, ci locuiau pe moșiile proprietarilor mari, cărora le lucrau un număr de zile pe an la munca câmpului. Ca răsplătă pentru această muncă, proprietarii erau îndatoriti a da țăranilor o cătime de pământ, pe care să-l cultive ei în interesul lor, spre a se hrăni de pe el. Cuza voia să facă, și pe acești țăranii clăcași proprietari desăvârșiți pe pământurile ce până atunci, le erau numai concedate, spre hrană, de stăpânii moșiilor, răscumpărând în chip silnic acele părțicele de pământ dela acești din urmă. Legea de improprietărire prevedea, că țăranii să rămână proprietari pe pământurile ce le cultivau pentru hrana lor; dar ei să plătească stăpânului costul acelor pământuri. Fiindcă țăranii nu aveau bani gata, spre a plăti pământurile, apoi

statul le plăti pentru ei. Dar fiindcă nici statul nu dispunea de uriașă sumă ce ar fi fost de nevoie, spre a le plăti deodată toate pământurile, apoi el dădu fiecărui stăpân de moșie un număr de obligații (bonuri rurale), purtătoare de dobânzi, și din care se trăgea un număr la sorti în fiecare an, care se plăteau integral. Statul, rândul său, se despăgubi dela țăranii, impunându-le să plătească costul pământului, spre ușurință, în decurs de 30 de ani. Prin această lege, mai toți țăranii de atunci deveniră proprietari pe pământul țării lor.

A treia măsură fu unificarea legislației ambelor țări, prin alcătuirea unor condici de legi luate după modelul Franței, și anume: condica civilă, cea de procedură civilă, condica penală și cea de procedură penală. Tot din Franța se introduse un sistem de contabilitate desăvârșit care garanțamănuirea regulată a banilor statului. Se promulgă și o lege de instrucție, care regulamentă învățătura publică și cea privată. În domnia lui Cuza se înființară universitatea din Iași în 1860 și cea din București, în 1864.

Domnia lui Cuza deșteptase însă nemulțămiri mai ale: din cauza relei stări financiare a țării. În 1866 se formează o conspirație care-l restoră. Conjurații pătrunseră noaptea în palat și sili ră Cuza să subsemneze un act de abdicare. El se retrase în străinătate, unde muri, în 1873.

(Din Istoria Românilor.)

A. D. Xenopol.

Apelul Ucrainei către popoare.

Ocazional ne-am spus și noi părerea că Ucraina nu va putea forma un stat independent fiindcă ea este o creațiune a politicii austriace și n'a putut face dovada capabilității de a face o politică națională. Ucraina va mai mult decât probabil reincorporată în corpul republicii rusești.

Ucraina n'a făcut niciodată o politică proprie, ci numai politica altuia. Așa se explică de ce creasta politică oportunistă i-a făcut dușmani pe toți vecinii. Ea stă azi pe picioare de război cu Polonia, cu Rușii cu Români deci cu toți vecinii.

Dăm și noi apelul Ucrainei numai ca să înregistrăm pur și simplu ceea ce se petrece în aceste regiuni prefăcute în cuiburi bolșeviste.

Guvernul republicii Ucraina a lansat următorul apel către popoare și guvernele lor, spunând: Când în decursul războiului, popoarele au pus mâna pe arme și armata a devenit o armată populară, fostul guvern al Rusiei nemai putându-se menține, a căzut sub loviturile revoluției. Atunci Ucraina a scuturat jugul secular al imperiului rus. Prin sfertările creatoare ale unui popor întreg, fost constituit un regim politic, democratic și liber, având în frunte un parlament revoluționar Rada Centrală.

Dar înfăptuirile noi ale democrației, au fost călcate în picioare prin deslănțuirea brutală a narhiei, care venind dela Moscova și de pe frontul disolvat, a năpădit Ucraina și a ușurat într'largă măsură opera agenților imperialismului german, a căror sfertări aveau de scop să sfărâmă alianța tânărului stat cu inamicii lor.

Sfârșit imperialismului german au exploatat această dezorganizare și cu lovituri de baionetă au risipit Rada Centrală, au subjugat democrația Ucrainei, pentru a da putere aristocrației ruse, având în frunte pe generalul rus Skoropadsky, care cu ipocrizie se ascundea sub masca ideii de independență politică a Ucrainei.

Și asupra poporului ucrainian recăzu din nou jugul despotie al aristocrației ruse.

Expediții de represie supunea la tortură pe țăranii, lucrătorii robea în închisori și lagăre germane.

Dar imperialismul german și-a dat sfârșitul sub loviturile puterilor aliate și puterea sa în Ucraina a deserescut.

Instantaneu, ca un singur om, poporul ucrainian s'a ridicat înarmat în tot cuprinsul țării.

În decursul unei luni, dela 15 Noembrie până la 15 Decembrie, revolta s'a întins în toată Ucraina și puterea hatmanului rus, a căzut. Prin voia poporului, Ucraina a redevenit o republică.

democratică independentă, guvernată prin directorat.

Salutând Puterile internaționale, cari lucrează la liberarea Ucrainei din jugul imperialismului german, directoratul, în numele republicii democratice a Ucrainei, trimite salutul său frățesc tuturor popoarelor din lume și guvernelor lor, sperând să stabilească cu ele relații amicale și de bună înțelegere.

Toate obligațiunile internaționale, toate principiile de drept internațional, rămân obligatorii pentru Ucraina și moștenirea vechei Rusii este primită de Ucraina, în măsura forțelor sale.

În momentul liberării sale, poporul ucrainian, inspirându-se de înaltele idei ale fraternității universale a popoarelor, dorind pacea și progresul tuturor națiunilor, doriind să trăiască în bună înțelegere aproape sau de departe, bazându-se pe principiul liberei determinări a popoarelor, proclamată de președintele Statelor-Unite ale Ame-

riciei, d. Wilson, adresează tuturor nobililor și liberelor popoare și guvernelor lor, un salut cordial și frățesc, chemându-le să lege relații amicale de înțelegere cordială și bună vecinătate cu poporul ucrainian și republica democratică a Ucrainei.

Directoratul și guvernul republicii Ucrainei, se bucură cu speranța că acest apel va afla o primire simpatică pe lângă guvernele tuturor popoarelor și că vor fi încurând stabilite legături amicale, fraterne și de bună vecinătate între toate popoarele și republica democratică Ucrainei, care e gata să primească de acum ne reprezentanții tuturor guvernelor, trimitând la rândul său și pe reprezentanții săi.”

Acest apel a fost semnat la Kiev la 11 Ianuarie 1918, de către d. Vyanytsenko, președintele directoratului, S. Petlura, Andrievsky, F. Swez, A. Makarenko, membrii și d. Tsekhosky președintele consiliului de miniștri și ministru de externe.

Sârbii și Români.

Zăilele acestea se hotărăște la Paris soarta teritoriului de litigiu dintre Sârbi și Români. Reprezentanții celor două popoare vor găsi o deslegare care va trebui să-i împace. Din ziarele franceze vedem că punctul de vedere românesc este aprobat și apărat cu energie din partea Francezilor. Se vor fi convins adică în fine, că Bănătuții împetriștat cu atâtea elemente, dintre cari adevăratul element băștinaș este cel românesc și mai are și majoritatea dintre toate, numai dacă este încorporat în întregime la România mare poate fi pacificat.

Stăruim a crede că Români și Sârbi vor căuta să-și creeze raporturi amicale, că vor trebui să ajungă la o înțelegere sinceră care să aibă rezultate bune pentru viitorul ambelor popoare.

Nu volnicii, brutalități cari înveninează sufletele și sapă prăpastie adâncă între cele două popoare, ci din contră: bunăvoință reciprocă, respect și colaborare pentru înflorirea și apropierea durabilă tebuie să fie ținta celor două politici: românească și sârbească.

Niciodată nu ne-am arogat drepturi cari nu ne compet, și nu este în firea noastră ca să forțăm împrejurările. Nu pe forță brutală și sălnicie ne vom întemeia stăpânirea, ci pe baze solide de drept, de conciliantă și de priecere și judecare apartinătoare nevoilor publice pentru fiecare neam.

Ne exprimăm dorința că și Sârbi vor reveni la o politică serioasă de apropiere față de Români. Vor înceta cu violențele nesăbuite față de Români. Nu politică imperialistă, ci reală și sănătoasă să facă ei față de un popor cu care au avut atâtea dureri comune în trecut și vor avea atâtea griji comune în viitor pentru reclădirea vieții interioare de stat încât vor fi avizate unele la altele.

Luăm ca un semn bun că temnițele Belgradului s'au deschis.

Români scapă din temnițele Belgradului.

În redacția noastră au fost astăzi dd. Savu Oarșa și Ignatie Mateiu studenți universitari, originari din Sarafola, cari au fost deținuți și închiși în casarma nouă sârbească Kueaz Lazar din Belgrad din 28 Noemvrie până la 28 Ianuarie. Cum au fost tratați dânsii acolo nu dăm publicității pentruca să nu se creadă că noi învenim sufletele și agităm, ci ca să facem dovada că noi suntem capabili de jertfe chiar numai ca să nu provocăm dușmănia dăunătoare și fără rost cu Sârbi.

Dd. Oarșa și Mateiu ne aduc vestea bună că la 28 Ianuarie au fost eliberați o seamă de inte-

lectuali și țărani. Putem vesti că au scăpat atunci 23 de inși, adică următorii pe lângă dânsii 2:

3. *Gheorghe Breazu*, sublocot. din Oravița montană;

4. *Spasie Crâsta*, inv. în Jidovin;

5. *Nicolae Ieremie*, absolvent de teologie și tatăl său.

6. *Petru Ieremie*, preot, Călnic;

7. *Gheorghe Seculin*, sublocot., Șeica-mare;

8. *Ioan Cișmașiu* inv., Firighaz;

9. *Grigorie Vermeșan* preot, Pesac;

10. *Elrem Brindea* inv., Cenadul-unguresc.

11. *Simion Andron* inv., Sarafola.

12. *Sofronie Andrițoiu* inv., Călnic;

13. *Aurel Buța* ofițer în reg. 4 de roșiori elibenat cu ajutorul Francezilor deja de mai înainte.

14. *Adam Fiștea* inv., Grebenat.

15. *Iosif Miclea*, inv.;

16. *Sava Secoșan* preot, Grebenat.

17. *Ion Popa* preot, Monoștor.

18. *Trăilă Vasa* proprietar, Maramurăș.

19. *Constantin Grozavescu* căpitan, Lugoj.

20. *Gheorghe Ghitera* serg.

21. *Ion Carabeu* caporal.

22. *Iosif Carabeu* caporal.

23. *Eughen Purgariu*, Oravița.

Cei rămași în Belgrad.

George Popiștean, artist de operă București.

Irene Nicolici, București.

Teodor Popoviciu preot, Șemlacul-mare.

Patrichie Miloș notar, Șemlacul-mare.

Simeon Popoviciu jude, Șemlacul-mare.

Teodor Petrica paroh, Nicolințul-mare.

Maxim Rădovan locotenent, Ciclova rom.

George Aibulescu gardist, Cricioara.

Vichentie Popescu gardist, Cricioara.

Luca Petrescu gardist, Cricioara.

Nicolae Subțire gardist, Cricioara.

Traian, Ion și Vasile Suciu gardiști, Cricioara.

Grigorie Belcea gardist Mărcina.

Ion Bătrânu din Moldova vechă și încă un țărân de-acolo.

40 inși din Vermeș au rămas la „Comanda mesta” din Belgrad.

Aceștia când vor fi eliberați?

Dorim mult să înceteze abuzurile și cazurile de tristă amintire ca cel întâmplat iar la Sânmiclașul mic. Ne mărginim la înșirarea simplă de fapte.

Ce se întâmplă în Sânmiclașul-mic.

Azi s'a prezentat în redacția noastră d învățător Virgil Lugojan, refugiat dinaintea Sârbilor, bolnav, slab, cu groaza în suflet. Ne-a povestit următoarele:

Ieri la 4 Februarie dimineața a descins în comuna noastră o companie de soldați sârbi, veniți din cetatea Aradului, armați și cu două mitraliere.

Au încunjurat îndată edificiul școlii și al locuințelor. Acolo e aflau ofițerii sârbi. Am recunoscut cu nici vre-unul din familia mea. La 8 ore a. m. au sosit apoi alți soldați înarmați, cari m'au dus cum se due vinovații, între arme, la casa comunală. Acolo se aflau ofițerii sârbi. Am recunoscut în ei tocmai pe acei oameni, pe cari în ziua intrării triumfale a Sârbilor și în Sânmiclaș îi bineventasem fericit cu cuvintele: Ne bucurăm că ați sosit să ne scăpați în sfârșit din ghiarele jandarmilor maghiari. La casa comunală, tot aduși de Sârbi se mai aflau inv. pensionat I. Neamțu și socrul meu Pavel Pacu. Ajuns în fața lor, un căpitan sârb a început îndată interogatoriu: Dta ai ascuns arme! — Zadar nic am negat, căpitanul susținea, că eu am primit dela Francezii din Arad ori din România 200 de mitraliere și două mitraliere, pe cari dacă nu i le predau are să mă împuște. Ce era să-i mai răspund la atâtea încăpăținare? Vieța i-o puteam da, dar arme de unde! Credea că totuș doar neg adevărul și m-a dus în altă oada, unde însuș căpitanul sârb mi-a tras 25 de bâte — până ce am leșinat. După mine a urmat apoi socrul meu. În sfârșit ne-au ferecat cu funii și am fost legați înaintea casei comunale timp de două ore și mai bine, până când s'au înduplecat a crede, că denunțarea din epistola ce-ar fi primit-o, e o minciună scornită de vre-un răuvoitor. La 4 ore d. a. ne-au eliberat, dupăce mai întâi m'au făcut să subscriu o declarațiune, că în decurs de 5 zile voi aduna toate armele dela Români din sat. Notez că în timpul cât îmi trântea loviturile de bătă, îmi tot sbiera injurându-mă cum îi venea la gură: Ce mă Vlașca, România-mare îți trebuie tie? Pofteste! Și mă lovea și cu pietorul.

Mi-au făcut apoi perchezitiune domiciliară, dar cum! Toată compania mi-a năvălit în casă, mi-au răsturnat biblioteca, dulapurile, sertarele: căutau arme. Dela mine, dupăce nu au aflat nimic au luat pe rând toate casele românești, purtându-se în tot locul la fiecare ca și în casa mea.

Azi dimineața am părăsit satul, mi-am lăsat acolo casa și întreg avutul și m'am refugiat la Arad — fiindcă peste 5 zile de sigur m'ar fi supus din nou la torturi, poate mai fatale. Aceste fapte neomenoase d învățător Lugojan le-a adus atât la cunoștința C. N. R. cât și comandamentului francez.

Un glas profetic.

Maestrul Vlahuță incheie capitolul despre Stefan cel mare în minunata scriere: Din trecutul nostru, cu următoarele cuvinte de inspirație și putere profetică:

Cu truda lui îngrădise liniștea țării, și sufletul din sufletul lui dăduse pământului Moldovei, ce 'n fața vrăjmașului ca un ostaș i-a stat alături. Poporul — de care-l leagă o iubire ce nu cunoaște moarte — îl așteaptă să mai vie odată: Are să fie o cumpănă ș'un războiu cum n'a mai fost de când îi lumea asta, ș'atunci Voivodul Ștefan are să iasă din mormânt, călare și 'nșeuat, și toți ai lui au să-l cunoască de stăpân și de mântuitor și, în toată vremea luptei, el are să aibă iarăși la dreapta un arhanghel cu sabia de foc, de-or să pice dușmanii înaintea lui dela zece pași, fără să-i atingă nime, și are să fie o vărsare de sânge — cât să 'noate cai până'n piept în valurile roșii, iar la sfârșit au să biruie Români s'au să rămâie din focul acela tari și uniți cu toții pe veci de veci, — și numai după aceea va putea să doarmă liniștit, în mormântul lui dela Putna, *Ștefan cel Mare și Sfân.*

S'au scris aceste șire în 1908, și după zece ani, prin valuri de sânge, prin sângele scump al ostașilor români, s'a întâplut unirea tuturor Românilor.

Țărina slântă, care acopere osemintele marelui erou e desrobită, de acum marele Domn va dormi liniștit în mormântul lui dela Putna.

Dureri și bucurii.

Beiușul în spaimă.

În 29 luna lui Ianuarie au sosit în Beiuș pe neașteptate soldați maghiari și ne-au desarmat garda. De sine se înțelege că au fost foarte mulți (cam 300), iar garda era din 20 oameni în serviciu. A doua zi a fost târg și oamenilor noștri le țineau vorbire, să între în garda lor, pentru solda de 100 cor. zilnic. Vezi bine nici poveste să le succedă planul mișelesc. Apoi au chemat pe soldații maghiari din faimosul sat: Târcaia și cu aceia terorizează Beiușul nostru. De vorbești românește, de porți tricolor te atacă și bate. Se svonește, că vor veni la 1000 de jandarmi din Oradea să facă ordine între „vad oláh”. Apoi calomniază gimnaziul, că ar fi ascunse arme în el, cu scopul să facă cercetare și să ia steagul. Cântările lor răsună prin oraș. Jidanii și Ungurii își pun tricolor de-un cot pe haine. „Numai acum va fi Ungaria” zic. Ziarele lor din Oradea răspândesc știri, că Românii jupuesc de vii pe oameni, îi impușcă pentru orice și altele și prin asta iar produc sământa urei între soldați. Astfel, că om să fii de voiești să mergi la tren. Și încă se pot întâmpla multe, viitorul ne va spune. Să nu fie aici un al doilea Carai, Sătmar ori Orade. Doamne ferește! N. B.

Armata română în Huedin.

Era timpul suprem să sosească. Din ziua cuceririi Clujului, toți Ciangăii, Săcuii, împreună cu regimentul 21 de honvezi, constător — de astădată — exclusiv din maghiari fanatici, cari credeau că vor putea opri trupele române în drumul lor cuceritor, toate elementele acestea, s'au așezat în Huedin și în satele ungurești din jur, de unde au comis brutalități împotriva Românilor pașnici.

Îmi pare rău, că n'ați avut în Huedin un corespondent de ocazie, care să vă servească cu date concrete — în toate cazurile — v'ați uimi și dv. împreună cu întreaga lume românească de teroarea ce-au împrăștiat prin satele noastre, aceste trupe plătite ale guvernului maghiar. Mai recent, în gara din Huedin, au dat jos din tren vr'o 15 oameni din Morlaca, ce mergeau la Cluj pentru a fi ascultați în procesul cu notarul lor din sat și fără nici un motiv comandantul honvezilor a strigat soldaților: „tüzeli” asupra nevinovaților morlăcani. Un mort a rămas pe loc, iar ceilalți — ca prin minune — au scăpat, unii retrăgându-se repede în tren, alții fugind pe la spatele trenului.

Alta? În seara de Crăciun au năvălit peste o sută de honvezi, venind din Huedin cu tren special, asupra comunei Aghires și încă până a nu se da jos din tren pușcau ca nebuni, mai ales asupra bisericii românești. Părintele protopop din Aghiriș, împreună cu ginerile său, avocatul Giurgiu, pe o noapte ca iadul de întunecoasă, au luat-o la fugă și tot prin păduri umblând, au ieșit într-o altă comună, de unde apoi au mers cu trăsura la Cluj pentru a cere sprijinul celor competenți. În vremea asta unii din honvezi au intrat în biserică, s'au îmbrăcat în hainele preoțești și s'au început a juca. Sunt informat, că s'au atins și de vasele sfinte, ducându-le cu ei. Altă ceată a început a jefui... Părintelui protopop nu i-au lăsat aproape nimic la casă.

S'acum chiar, când prăznuim, cu suflute înălțate, intrarea armatei române în Huedin, ne vine vestea dela Ciucea, că biserica română de acolo a avut soarta celei din Aghires și că populația a fost deasemenea maltratată și jăfuită.

Pe măsura cum vor înainta trupele române, tot astfel va merge înainte groaza Ciangăilor, Săcuiilor și honvezilor, cari s'au urnit din Huedin după 5 săptămâni de stăpânire a ținuturilor noastre. De câte ori n'am auzit de spargeri de ferestri la cutare cărturar român de pe aici, de palmi aplicate umuia și altuia etc.? Era timpul suprem să sosească și pe la noi trupele române. Dumnezeu v'a adus, dragi frați! Bine ați venit!

La gară o imensă mulțime aștepta sosirea trenului. Intocmai ca râul umflat de pârăiele defundate ale primăverii, ce-și aruncă apele afară de alvia sa, tot astfel și inimile noastre supraîncărcate de dragoste și dor după ceice veneau, ne-au umplut ochii tuturor de lacrimi, lacrimi de bucurie.

Trenul intră în gară. Tresărim cu toții la vederea mult așteptaților frați. O furtună de

aclamații străpung aerul. Oficerii coboară mai întâi. Strângeri de mâni, îmbrățișeri, sărutări, nu mai conteneau. Ne cunoaștem, par'că, unii cu alții de când e lumea. Sgomotul încetează, când d. avocat Andrei Pop din Huedin, bineventează — în numele Românilor din aceste părți — armata bravă, desrobitoare, a regelui Ferdinand. — Își ridică apoi cuvântul l. locotenent Șancu, comandantul gărzii din Huedin, salutând cu dragoste colegială și frățească sosirea celor ce desăvârșesc visul marelui voivod Mihai. În numele orașului și al populației maghiare din ținut vorbește protopopul Papp Zoltán, cerând scutul și protecția armatei române pentru nația sa. Vorbirea-i ținută în limba maghiară, a fost tălmăcită în românește de d. adv. Sabin Varna. Tuturor oratorilor le răspunde căpitanul batalionului, d. Manolescu, bărbat tânăr, modest ca o fată fecioară, simpatic, cuceritor. Spune, că pentru întâia dată are fericirea de a vorbi în public. Armata română vine din încredințarea ententei, pentruca să susțină ordinea în teritoriile României-mari și în această misiune a sa, nu se va lăsa influențată de nici o considerație ce cade afară din principiile de adevăr și dreptate. — Mulțumește de buna primire ce li-s'a făcut și încheie: vom face tuturor dreptate! Trăiască regele Ferdinand, trăiască regina Maria, trăiască întreagă Dinastia română!! Urale nesfârșit. — Vorbește în fine medicul-șef al batalionului d. dr. Colu. Amintește de suferințele noastre de 1000 de ani, ce le-am îndurat poate, ca nici un alt popor din lume, dar azi a sosit ziua mult măreață a eliberării, deslipindu-ne pentru vecii vecilor de maștera Ungarie și alipindu-ne de buna noastră mamă, România. Vorbele domnului medic rostite cu glas răsunător și însuflețire înaltă, au străbătut în încăperile sufletelor țaranilor noștri ca tot atâtea schinte electrice ce zguduie, dar înviorează și întăresc organismele slăbite. Insuflețirea s'a ajuns culmea. Gardiștii români din Huedin și satele din jur cântă „Deșteaptă-te Române”, „Pe-al nostru steag”, „Hora Unirei” și alte cântece naționale. Domnii oficeri sunt prezentați damelor ieșite întru întâmpinare. Plecăm către oraș.

După încvartirarea soldaților, ne adunăm toți cărturarii la un mic prânz, dat în onoarea domnilor oficeri, în sala cea mare a hotelului Tigris. Animație nespūsă. N'apucasem încă să ne punem la masă și deodată se aude: vine Zăgreanu! Adecă d. locotenent Zăgreanu, apare înaintea hotelului, în fruntea bravilor noștri munteni. Urale, ovații, fluturări de batiste, bucurie... ș'apoi steagul, steagul nostru oprimat, râdea în fiecare colț de stradă, liber!...

La masă 50—60 persoane. Domnii oficeri sunt firi deschise, comunicative, cu cunoștințe aprofundate; e un deliciu să petreci în societatea lor. Șirul toastelor s'a restrâns la două. Cel dintâi părintele Ramontan din Mărgău, închină pentru regele, regina și Dinastia tuturor Românilor, iar al doilea d. avocat S. Varna, face un istoric mai amănunțit al suferințelor noastre dela 48 încoace și aduce elogiul vrednicei armatei române, în cinstea căreia își ridică paharul.

Până aici primirea din partea cărturarilor, dar cea mai strălucită dovadă de însuflețire pentru frații cari au sosit în mijlocul nostru, a dat-o fără îndoială, poporul venit din împrejurimi în număr de mii și mii, pe o țină de abia puteai să-ți scoți ciobotele din ea.—Bine ați venit fraților! Trăiască și înflorească marea Românie!

Vasile Idu.

INFORMAȚIUNI.

INTRAREA ROMÂNILOR ÎN CLUJ.

— 24 Decembrie 1918. —

(În metru popular.)

Veste nouă cum s'o spui:
Lungu-i drunul Clujului
Lungu-i lat și anevoios
Pân' la Gherla mai din jos
Lungu-i lat și pietruit
Cu troiene acoperit...
Pică fulgii 'net și rar
Scuturați peste hotar
Dulce 'n zare când și când
S'aud clopote cântând
S'aud clopote duios...
Curge Someșul voios
Căci pe drumu' anevoios
Cine trece 'n marș frumos?
— Este oastea românească
Lumea-i strigă: Să trăiască!
Ura, scumpii noștri frați
Ați venit să ne scăpați
Ați venit prin vânt și ploaie
Să ne scoateți din nevoi
Și din jug și din robie
Și din grea nemernicie
Căci destul am suferit
Și destul ne-am chinuit,
Ura, Ura, să trăiască
Mândra oaste românească!

Lungu-i drumul Clujului
Nu se pare nimărui
Căci pe drumu' anevoios
Cine vine 'n marș voios?
— Vine oastea românească
Purtând fala strămoșească.
Vine oastea lui Mihai
Omorât pe-al Turzii plai
Înainte mări iată
Mândri căpitani se arată
Tinerei și subțirei
Să tot stai privind la ei:
E Neculcea General
Călărind pe-un mândru cal
Și Gherescu lângă el
Aspru, falnic, tinerel
Vin cântând și amândoi
Mari, vestiți sunt din război
Alor fapte vitejești
La Oituz, la Mărășești
S'or vorbi, s'or cuvânta...
Vecinic nu s'or mai uita...
Toate satele înainte
Li primesc cu dulci cuvinte
Li primsec cu drag și dor
Și cu mândru tricolor
Cu cântări de bucurie
Pentru scunpa Românie...

Foaie verde patru ruji
Cât mai este până'n Cluj?
Bine vorba n'au sfârșit
Cluju 'n zare s'a ivit
Căpitani ce-l zăresc
Căii 'n cale și-i opresc
Și din graiu așa grăiesc:
„Scumpi oșteni ai României
Iată ciubul tirăniei
Iată cuibul tirăniei
Negrul cuib afurisit
Tristul loc de suferinți
Pentru fii, pentru părinți
Pentru scumpii noștri frați
De dincoace de Carpați...
Hai, călcați mai cu 'nfocare
Să pornim o horă mare
Azi sub bolta cerului
În piața Clujului
Hora noastră românească
Să se 'ntindă, să tot crească
Până 'n pusta ungurească!”
Foaie verde din Carpați
S'au văzut frații cu frați
Dat'au mâna 'mprumutat
Și cu doi s'au sărutat
— Clujule ce vezi acv...
N'ai mai văst pe lungu-ți drum
Clujule cum ai tăcut
Clujule de ce ești mut?!

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA.

„CONCORDIA”

TELEFON
Nr. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
Nr. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMARUL 11a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucruri de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.